

allea | All European
Associations

integrity | in'ti

1 the quality of being ho

integrity. of being wh

Evropski kodeks ravnanja za raziskovalno integriteto

REVIDIRANA IZDAJA 2023

integer

integun

Objavila ALLEA | All European Academies v Berlinu, junij 2023 **Slovenski prevod, januar 2024**

Sklicevanje

Za namen sklicevanja uporabljajte:

ALLEA (2023) Evropski kodeks ravnanja za raziskovalno integriteto – revidirana izdaja 2023 (slovenščina). Berlin. DOI 10.26356/ECOC-Slovenian

Licenca

To delo je zaščiteno pod pogoji licence Creative Commons Attribution, ki dovoljuje neomejeno uporabo pod pogojem, da sta navedena izvirni avtor in vir (CC BY 4.0). Podrobni licenčni pogoji so na voljo na spletni strani <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>.

Fotografija na naslovnici: iStock

Postavitev: ALLEA Communications

Podatki za stike

ALLEA | All European Academies

Tel. +49 (0)30 20 60 66 500

E-naslov: secretariat@allea.org

LinkedIn: @ALLEA – The European Federation of Academies of Sciences and Humanities

Spletna stran: www.allea.org

Disclaimer

Please note that while great care was taken to ensure the accuracy of the present translation of the 2023 Revised Edition of the European Code of Conduct for Research Integrity, some slight deviation in meaning may be possible. Please refer to the original English-language version of 2023 Revised Edition of the European Code of Conduct for Research Integrity, published by ALLEA in Berlin in 2023, for the precise wording: DOI 10.26356/ECOC.

Acknowledgements

ALLEA would like to sincerely thank the Slovenian Academy of Sciences and Arts for preparing the Slovenian translation.

Kazalo

Preambula	2
1. Načela	4
2. Dobre raziskovalne prakse	5
3. Kršitve raziskovalne integritete	10
Priloga 1: Ključni viri	13
Priloga 2: Postopek revizije	16
Priloga 3: Seznam deležnikov	17
Priloga 4: Stalna delovna skupina za znanost in etiko v okviru zveze ALLEA	18

Preambula

Raziskovanje je iskanje znanja, pridobljenega s sistematičnim študijem in razmišljanjem, opazovanjem in izvajanjem poskusov. Pri različnih strokah se lahko uporabljajo različni pristopi, vendar je vsem skupna spodbuda za povečanje razumevanja nas samih in sveta, v katerem živimo. Zato se "Evropski kodeks ravnanja za raziskovalno integriteto" uporablja za raziskave na vseh znanstvenih in strokovnih področjih.

Raziskovanje je skupen podvig, ki ga številni različni nosilci izvajajo v akademskem, industrijskem in drugem okolju. Vključuje neposredno ali posredno sodelovanje, ki pogosto presega družbene, politične in kulturne meje. Podprto je s svobodo za opredelitev raziskovalnih vprašanj in razvijanje teorij, zbiranje empiričnih dokazov in uporabo ustreznih metod. Raziskovanje tako temelji na delu skupnosti raziskovalcev in bi se moralo razvijati neodvisno od pritiskov strank naročnic ter ideoloških, ekonomskih ali političnih interesov.

Raziskovalna integriteta je ključnega pomena za ohranjanje zaupanja v raziskovalni sistem in njegove rezultate. Obsega temeljno odgovornost raziskovalne skupnosti za oblikovanje raziskovalnih načel, opredelitev meril za pravilno raziskovalno vedenje, čim večje povečanje kakovosti, zanesljivosti in verodostojnosti raziskav in njihovih rezultatov ter ustrezen odziv na grožnje dobrim raziskovalnim praksam ali njihove kršitve. Rezultati raziskav v tem smislu med drugim vključujejo objave, podatke, metapodatke, protokole, kode, programsko opremo, slike, artefakte in drugo raziskovalno gradivo in metode. Glavni namen tega evropskega kodeksa ravnanja je, da prispeva k izpolnitvi te odgovornosti in da ga raziskovalna skupnost uporablja kot okvir za samourejanje.

Raziskovalna skupnost obsega širok krog deležnikov, vključno s posameznimi raziskovalci, raziskovalnimi skupinami in podpornim raziskovalnim osebjem. Vključuje tudi ustanove in organizacije, ki omogočajo raziskave, kot so organizacije, ki izvajajo raziskave, financerji raziskav, akademije, znanstvena združenja, uredniki in založniki ter drugi ustrezni organi. Evropski kodeks ravnanja opisuje poklicne, pravne, družbene, etične in moralne odgovornosti različnih nosilcev v različnih okoljih, vključno s tistimi, ki določajo in izvajajo prednostne naloge in merila za financiranje, ocenjevanje in objavljanje raziskav. Priznava vlogo ustanov in organizacij pri omogočanju dobrih raziskovalnih praks z ustreznimi politikami, postopki, viri in infrastrukturo.

Na razlago vrednot in načel, ki urejajo raziskovanje, lahko vplivajo socialni, politični ali tehnološki razvoj in spremembe v raziskovalnem okolju. Takšne spremembe od izdaje Evropskega kodeksa ravnanja leta 2017 zajemajo razvoj in uporabo tehnologij v raziskavah na nove načine ter uporabo in vpliv družbenih medijev pri izmenjavi in razširjanju rezultatov raziskav. Pri izdaji za leto 2023 so upoštevane tudi spremembe na področju praks upravljanja podatkov, Splošna uredba o varstvu podatkov (GDPR) ter najnovejši

razvoj na področju odprte znanosti in ocenjevanja raziskav. Izdaja Evropskega kodeksa ravnanja za leto 2023 odraža tudi novo zavedanje o pomenu raziskovalne kulture pri omogočanju raziskovalne integritete in izvajanju dobrih raziskovalnih praks.

Učinkovit Evropski kodeks ravnanja za raziskovalno skupnost spodbuja etično miselnost. Njegova načela so pomembna v celotnem raziskovalnem sistemu in na vseh strokovnih področjih ter veljajo tako za javno financirane kot zasebne raziskave. Lahko je podlaga za lokalne, nacionalne in posamezne strokovne politike ter smernice in se uporablja za obstoječe in nove raziskovalne prakse, kot sta ljubiteljska znanost ali raziskovanje s sodelovanjem deležnikov. Vsak deležnik v raziskovalni skupnosti mora prevzeti aktivno odgovornost za upoštevanje in spodbujanje teh praks in načel, na katerih temeljijo.

Ta dokument je posodobljena različica izdaje Evropskega kodeksa ravnanja za raziskovalno integriteto iz leta 2017, ki ga je pripravila Zveza evropskih akademij znanosti in humanistike (ALLEA). Kodeks se redno posodablja, da bi se upoštevali vedno večji pomisleki in nastajajoča področja, da bi lahko še naprej ustrezal svojemu namenu usmerjanja raziskovalne skupnosti k dobri raziskovalni praksi.

1. Načela

Dobre raziskovalne prakse temeljijo na osnovnih načelih raziskovalne integritete. Posameznike, ustanove in organizacije usmerjajo pri njihovem delu ter reševanju praktičnih, etičnih in intelektualnih izzivov, povezanih z raziskavami.

Ta načela so:

- **Zanesljivost** pri zagotavljanju kakovosti raziskav, kar se odraža v načrtovanju, metodologiji, analizi in uporabi virov.
- **Poštenost** pri razvijanju, izvajanju, pregledovanju, poročanju in obveščanju o raziskavah na pregleden, pošten, celovit in nepristranski način.
- **Spoštovanje** kolegov, udeležencev raziskav, raziskovalnih subjektov, družbe, ekosistemov, kulturne dediščine in okolja.
- **Odgovornost** za raziskave od zamisli do objave, za njihovo upravljanje in organizacijo, za usposabljanje, nadzor in mentorstvo ter za njihove širše družbene učinke.

2. Dobre raziskovalne prakse

V tem razdelku so opisane dobre raziskovalne prakse v naslednjih okvirih:

- raziskovalno okolje
- usposabljanje, nadzor in mentorstvo
- raziskovalni postopki
- zaščitni ukrepi
- podatkovne prakse in upravljanje podatkov
- delovno sodelovanje
- objave, razširjanje in avtorstvo
- pregledovanje in ocenjevanje

2.1 Raziskovalno okolje

- Raziskovalne ustanove in organizacije spodbujajo ozaveščenost ter pospešujejo spodbude v obliki sredstev za zagotavljanje kulture raziskovalne integritete.
- Raziskovalne ustanove in organizacije ustvarjajo okolje vzajemnega spoštovanja in spodbujajo vrednote, kot so pravičnost, raznolikost in vključenost.
- Raziskovalne ustanove in organizacije ustvarjajo okolje brez nepotrebnih pritiskov na raziskovalce, ki jim omogoča neodvisno delo v skladu z načeli dobre raziskovalne prakse.
- Raziskovalne ustanove in organizacije izkazujejo vodilno vlogo pri določanju jasnih politik in postopkov o dobrih raziskovalnih praksah ter pri preglednem in ustreznem obravnavanju sumov neprimerne raziskovalnega ravnanja in kršitev raziskovalne integritete.
- Raziskovalne ustanove in organizacije dejavno podpirajo raziskovalce, ki so deležni groženj, in ščitijo dobronamerne žvižgače, pri čemer upoštevajo, da so lahko raziskovalci na začetku poklicne poti in kratkoročno zaposleni raziskovalci še posebej ranljivi.
- Raziskovalne ustanove in organizacije podpirajo ustrezno infrastrukturo za pridobivanje, upravljanje in varstvo podatkov in raziskovalnega gradiva v vseh oblikah, ki so potrebni za ponovljivost, sledljivost in odgovornost.

2.2 Usposabljanje, nadzor in mentorstvo

- Raziskovalne ustanove in organizacije zagotavljajo, da so raziskovalci deležni temeljitega usposabljanja na področju načrtovanja, metodologije, analize in razširjanja raziskav ter

obveščanja o njih.

- Raziskovalne ustanove in organizacije oblikujejo ustrezno in primerno usposabljanje na področju etike in raziskovalne integritete, da bi zagotovile, da so vsi udeleženci seznanjeni z ustreznimi kodeksi in predpisi ter da razvijejo potrebne spretnosti za njihovo uporabo v svojih raziskavah.
- Višji raziskovalci, vodje raziskav in nadzorniki svetujejo članom svoje skupine, jim dajejo zgled ter nudijo posebne napotke in usposabljanje, da pravilno razvijajo in oblikujejo svoje raziskovalne dejavnosti.
- Raziskovalci se skozi celotno poklicno pot, od nižje do najvišje ravni, usposabljajo na področju etike in raziskovalne integritete.

2.3 Raziskovalni postopki

- Raziskovalci pri razvijanju raziskovalnih zamisli upoštevajo najnovejše dosežke na ustreznih področjih.
- Raziskovalci skrbno, pregledno in premišljeno načrtujejo, izvajajo, analizirajo in dokumentirajo raziskave.
- Raziskovalni protokoli upoštevajo pomembne razlike med udeleženci raziskav, kot so starost, spol, kultura, vera, svetovni nazor, etnična pripadnost, geografski položaj in družbeni razred, in so nanje občutljivi.
- Raziskovalci pravilno in skrbno uporabljajo finančna sredstva za raziskave.
- Raziskovalci odprto, pošteno, pregledno in točno delijo svoje rezultate ter pri tem spoštujejo zaupnost podatkov ali ugotovitev, kadar se to od njih zakonito zahteva.
- Raziskovalci poročajo o svojih rezultatih in metodah, vključno z uporabo zunanjih storitev ali umetne inteligence in avtomatiziranih orodij, na način, ki je skladen s sprejetimi normami stroke in po potrebi omogoča preverjanje ali ponovitev.

2.4 Zaščitni ukrepi

- Raziskovalci, raziskovalne ustanove in organizacije ravna v skladu z ustreznimi kodeksi, smernicami in predpisi.
- Raziskovalci ravna v skladu z udeleženci in subjekti raziskav (bodisi človeškimi, živalskimi, kulturnimi, biološkimi, okoljskimi ali fizikalnimi) ter z njimi povezanimi podatki spoštljivo in skrbno ter v skladu z zakonskimi določbami in etičnimi načeli.

- Raziskovalci ustrezno upoštevajo zdravje, varnost in dobrobit skupnosti, sodelavcev in drugih ljudi, povezanih z njihovo raziskavo.
- Raziskovalci prepoznajo in pretehtajo morebitno škodo in tveganja, povezana z njihovimi raziskavami in njihovo uporabo, ter ublažijo morebitne negativne vplive.
- Raziskovalci, ki nadzorujejo projekte, ki presegajo poklicne meje, kot sta ljubiteljska znanost ali raziskovanje s sodelovanjem deležnikov, prevzamejo odgovornost za zagotavljanje standardov raziskovalne integritete, nadzora, usposabljanja in zaščitnih ukrepov.

2.5 Podatkovne prakse in upravljanje podatkov

- Raziskovalci, raziskovalne ustanove in organizacije zagotavljajo ustrezno upravljanje, skrbništvo in ohranjanje vseh podatkov, metapodatkov, protokolov, kod, programske opreme in drugega raziskovalnega gradiva za razumno in jasno določeno obdobje.
- Raziskovalci, raziskovalne ustanove in organizacije zagotavljajo, da je dostop do podatkov čim bolj odprt, pa tudi zaprt, kolikor je potrebno, in kjer je primerno, skladen z načeli FAIR (Findable, Accessible, Interoperable and Reusable) za upravljanje podatkov.
- Raziskovalci, raziskovalne ustanove in organizacije zagotavljajo preglednost glede načina dostopa do podatkov, metapodatkov, protokolov, kod, programske opreme in drugega raziskovalnega gradiva ter pridobivanja dovoljenja za njihovo uporabo.
- Raziskovalci obveščajo udeležence raziskav o tem, kako se bodo njihovi podatki uporabljali, ponovno uporabljali, kako se bo do njih dostopalo, kako se bodo shranjevali in brisali, v skladu z uredbo GDPR.
- Raziskovalci, raziskovalne ustanove in organizacije priznavajo podatke, metapodatke, protokole, kode, programsko opremo in drugo raziskovalno gradivo kot izdelke raziskav, ki so zakoniti in jih je mogoče dobesedno navajati.
- Raziskovalci, raziskovalne ustanove in organizacije zagotavljajo, da so v vse pogodbe ali sporazume, povezane z rezultati raziskav, vključene nepristranske in poštene določbe za upravljanje njihove uporabe, lastništva in za njihovo zaščito v okviru pravic intelektualne lastnine.

2.6 Delovno sodelovanje

- Vsi partnerji raziskovalnega sodelovanja so odgovorni za integriteto raziskave in njenih rezultatov.
- Vsi partnerji raziskovalnega sodelovanja se na začetku uradno dogovorijo o ciljih raziskave in postopku čim bolj preglednega in odprtega obveščanja o raziskavi ter jih

po potrebi spremljajo in prilagajajo.

- Vsi partnerji raziskovalnega sodelovanja se na začetku uradno dogovorijo o svojih pričakovanjih in standardih glede raziskovalne integritete, zakonov in predpisov, ki se bodo uporabljali, o zaščiti intelektualne lastnine sodelavcev ter postopkih za obravnavo sporov in morebitnih primerov neprimerne ravnanja, in jih po potrebi spremljajo in prilagajajo.
- Z vsemi partnerji raziskovalnega sodelovanja se je treba posvetovati in uradno dogovoriti o predlogih za objavo rezultatov raziskav in drugih oblikah razširjanja ali izkoriščanja rezultatov.

2.7 Objavljanje, razširjanje in avtorstvo

- Avtorji se uradno dogovorijo o zaporedju avtorstva, pri čemer priznavajo, da avtorstvo samo temelji na: 1) pomembnem prispevku k načrtovanju raziskav, zbiranju ustreznih podatkov, njihovi analizi oziroma razlagi; 2) pripravi oziroma kritičnem pregledu objave; 3) odobritvi končne objave in 4) strinjanju, da so odgovorni za vsebino objave, razen če je v njej določeno drugače.
- Avtorji v končno objavo vključijo "Izjavo o avtorskem prispevku", kjer so opisane odgovornosti in prispevki vsakega avtorja, če je to mogoče.
- Avtorji priznajo pomembno delo in prispevke tistih, ki ne izpolnjujejo meril za avtorstvo, vključno s sodelavci, pomočniki in financerji, ki so omogočili raziskavo.
- Avtorji razkrijejo vsa finančna in nefinančna navzkrižja interesov ter vire podpore za raziskavo ali objavo.
- Avtorji in založniki po potrebi nemudoma izdajo popravke ali umaknejo objave, pri čemer morajo biti postopki umikanja jasni in razlogi navedeni, avtorjem pa se priznajo zasluge za izdajo popravkov po objavi.
- Avtorji, raziskovalne ustanove, založniki, financerji in raziskovalna skupnost priznavajo, da so negativni rezultati lahko enako pomembni za objavo in razširjanje kot pozitivne ugotovitve.
- Avtorji so natančni in pošteni pri obveščanju kolegov, oblikovalcev politik in širše družbe.
- Avtorji pri sporočanju, obveščanju in vključevanju javnosti zagotavljajo preglednost glede predpostavk in vrednot, ki vplivajo na njihove raziskave, ter verodostojnosti dokazov, vključno s preostalimi negotovostmi in vrzelmi v znanju.
- Avtorji upoštevajo enaka merila, kot so navedena zgoraj, ne glede na to, ali objavljajo v

naročniški reviji, reviji z odprtim dostopom ali v kateri koli drugi obliki objave, vključno s strežniki za predtisk.

2.8 Pregledovanje in ocenjevanje

- Raziskovalci svojo zavezo raziskovalni skupnosti in odgovornost do nje vzamejo resno, tako da sodelujejo pri recenzijah, pregledovanju in ocenjevanju, to delo pa raziskovalci, raziskovalne ustanove in organizacije priznavajo in nagrajujejo.
- Raziskovalci, raziskovalne ustanove in organizacije pregledujejo in ocenjujejo prispevke za objavo, financiranje, imenovanje, napredovanje ali nagrado na pregleden in utemeljen način ter razkrijejo uporabo umetne inteligence in avtomatiziranih orodij.
- Strokovni ocenjevalci in uredniki prijavijo vsa dejanska ali domnevna navzkrižja interesov ter se po potrebi umaknejo iz razprave in odločanja o objavi, financiranju, imenovanju, napredovanju ali nagrajevanju.
- Strokovni ocenjevalci ohranjajo zaupnost, razen če obstaja predhodno soglasje za razkritje.
- Strokovni ocenjevalci in uredniki spoštujejo pravice avtorjev in predlagateljev ter zaprosijo za dovoljenje za uporabo predstavljenih zamisli, podatkov ali razlag.
- Raziskovalci, raziskovalne ustanove in organizacije sprejmejo prakse ocenjevanja, ki temeljijo na načelih kakovosti, napredka znanja in vpliva, ki presegajo kvantitativne kazalnike in po potrebi upoštevajo raznolikost, vključenost, odprtost in sodelovanje.

3. Kršitve raziskovalne integritete

Ključnega pomena je, da raziskovalci obvladajo znanje, metodologije in etične prakse, povezane z njihovim področjem. Če ne upoštevajo dobrih raziskovalnih praks, kršijo poklicno odgovornost. To škoduje raziskovalnim procesom, poslabšuje odnose med raziskovalci, spodkopava zaupanje v raziskave in njihovo verodostojnost, troši vire in lahko udeležence in subjekte raziskav, uporabnike, družbo ali okolje izpostavi nepotrebni škodi.

3.1 Zloraba raziskovanja in ostale nesprejemljive prakse

Neprimerno raziskovalno ravnanje in druge nesprejemljive prakse neprimernega raziskovalnega ravnanja so ustaljeno opredeljeni kot izmišljanje, ponarejanje ali plagiatorstvo (t. i. kategorizacija IPP) pri predlaganju, izvajanju ali pregledovanju raziskav ali poročanju o njihovih rezultatih:

- **Izmišljanje** pomeni izmišljevanje podatkov ali rezultatov in njihovo zapisovanje, kot da bi bili resnični.
- **Ponarejanje** pomeni bodisi manipuliranje z raziskovalnimi materiali, opremo, slikami ali postopki bodisi neutemeljeno spreminjanje, izpuščanje ali prikrivanje podatkov ali rezultatov.
- **Plagiatorstvo** je prilastitev dela ali zamisli drugih ljudi, ne da bi ustrezno priznali prvotni vir.

Obstajajo še druge kršitve dobre raziskovalne prakse, ki izkrivljajo raziskovalni zapis ali škodujejo integriteti raziskovalnega procesa ali raziskovalcev. Poleg kršitev dobrih raziskovalnih praks, določenih v tem evropskem kodeksu ravnanja, primeri drugih nesprejemljivih praks med drugim zajemajo:

- Dopuščanje, da financerji/sponzorji ogrozijo neodvisnost in nepristranskost raziskovalnega procesa ali nepristransko poročanje o rezultatih.
- Zlorabo nadrejenega položaja za spodbujanje kršitev raziskovalne integritete ali za napredovanje na lastni poklicni poti.
- Zavlačevanje ali neprimerno oviranje dela drugih raziskovalcev.
- Zlorabo statističnih podatkov, na primer za neustrezno prikazovanje statistične pomembnosti.
- Prikrivanje uporabe umetne inteligence ali avtomatiziranih orodij pri ustvarjanju vsebine ali pripravi objav.

- Neupravičeno prikrivanje raziskovalnih podatkov ali rezultatov.
- Drobljenje rezultatov raziskav s posebnim namenom povečanja števila raziskovalnih objav ("razdrobljene objave").
- Selektivno ali netočno sklicevanje.
- Nepotrebno razširjanje bibliografije študije, da bi ugodili urednikom, strokovnim ocenjevalcem ali kolegom ali da bi manipulirali z bibliografskimi podatki.
- Manipuliranje z avtorstvom ali omalovaževanje vloge drugih raziskovalcev pri objavah.
- Ponovno objavljane bistvenih delov lastnih prejšnjih objav, vključno s prevodi, brez ustrezne navedbe izvirnika ali sklicevanja nanj ("samoplgiatorstvo").
- Ustanavljanje, podpiranje ali namerno uporabo revij, založnikov, dogodkov ali storitev, ki ogrožajo kakovost raziskav ("plenilske" revije ali konference in tovarne lažnih člankov).
- Sodelovanje v kartelnih skupinah strokovnih ocenjevalcev in avtorjev, ki se dogovarjajo za medsebojno pregledovanje objav.
- Izkrivljanje raziskovalnih dosežkov, podatkov, sodelovanja ali interesov.
- Zlonamerno obtoževanje raziskovalca, da je neprimerno ravnal ali zakrivil druge kršitve.
- Neupoštevanje domnevnih kršitev raziskovalne integritete s strani drugih ali prikrivanje neustreznih odzivov na neprimerno ravnanje ali druge kršitve s strani ustanov.

Nesprejemljive prakse je mogoče v njihovih najhujših oblikah kaznovati, vendar si je treba z usposabljanjem, nadzorom in mentorstvom ter razvojem pozitivnega in podpornega raziskovalnega okolja vsaj čim bolj prizadevati za njihovo preprečevanje, odvrčanje in prenehanje.

3.2 Obravnavanje kršitev in obtožb neprimernega ravnanja

Nacionalne in institucionalne smernice se razlikujejo glede tega, kako se obravnavajo kršitve dobrih raziskovalnih praks in obtožbe o neprimernem ravnanju. Vedno pa je v interesu družbe in raziskovalne skupnosti, da se kršitve obravnavajo pošteno, dosledno in pregledno. V vsak postopek preiskave je treba vključiti naslednja načela:

- Za vsako osebo, ki je obtožena neprimernega raziskovalnega ravnanja, se domneva, da je nedolžna, dokler se ne dokaže nasprotno.

- Preiskave so poštene, celovite in izvedene hitro, brez ogrožanja natančnosti, objektivnosti ali temeljitosti.
- Strani, vključene v preiskavo, prijavijo vsako navzkrižje interesov, ki se lahko pojavi med preiskavo.
- Sprejmejo se ukrepi, s katerimi se zagotovi, da se preiskave izvedejo do konca.
- Preiskave se izvajajo zaupno, da se zaščitijo osebe, vključene v preiskavo.
- Ustanove med preiskavami zaščitijo pravice dobronamernih žvižgačev in zagotovijo, da njihove poklicne možnosti niso ogrožene.
- Splošni postopki za obravnavanje kršitev dobrih raziskovalnih praks so javno razpoložljivi in dostopni, da se zagotovita njihova preglednost in enotnost.
- Osebam, ki so obtožene neprimernega raziskovalnega ravnanja, se zagotovijo vse podrobnosti v zvezi z obtožbo (obtožbami) in se jim omogoči pošten postopek za odgovor na obtožbe in predložitev dokazov.
- Pri preiskavah neprimernega raziskovalnega ravnanja se upošteva vloga posameznikov in ustanov, ki so prispevali h kršitvi dobrih raziskovalnih praks.
- Zoper osebe, glede katerih se potrdi obtožba o neprimernem ravnanju, se sprejmejo ukrepi, ki so sorazmerni z resnostjo kršitve.
- Kadar so raziskovalci oproščeni obtožbe o neprimernem ravnanju, se sprejmejo ustrezni izravnalni ukrepi.

Priloga 1: Ključni viri

All European Academies (ALLEA) (2013). "Ethics Education in Science: Statement by the ALLEA Permanent Working Group on Science and Ethics." www.allea.org/wp-content/uploads/2015/07/Statement_Ethics_Edu_web_final_2013_10_10.pdf [Accessed 26/04/2023]

All European Academies (ALLEA) (2018). "Ethical Aspects of Open Access: A Windy Road." <https://www.allea.org/wp-content/uploads/2018/12/Ethical-Aspects-of-Open-Access-Report.pdf> [Accessed 26/04/2023]

AllTrials (2013). <http://www.alltrials.net/> [Accessed 26/04/2023]

American Association for the Advancement of Science (AAAS) (2017). "Ethics & Principles for Science & Society Policy-Making: The Brussels Declaration." <http://www.sci-com.eu/main/docs/Brussels-Declaration.pdf> [Accessed 26/04/2023]

American Society for Cell Biology (ASCB) Annual Meeting (2013). "San Francisco Declaration on Research Assessment." <https://sfdora.org/read/> [Accessed 26/04/2023]

Committee on Publication Ethics (COPE). Guidelines. <http://publicationethics.org/resources/guidelines> [Accessed 26/04/2023]

Directory of Open Access Journals (DOAJ). <https://doaj.org/> [Accessed 26/04/2023]

Embassy of Good Science. https://embassy.science/wiki/Main_Page [Accessed 26/04/2023]

EQUATOR Network. Reporting guidelines to enhance the quality and transparency of health research. <https://www.equator-network.org/> [Accessed 26/04/2023]

EURODAT Collaborative Data Infrastructure. <https://eudat.eu/data-management> [Accessed 26/04/2023]

European Citizen Science Association (ECSA). Guidelines and Policies. <https://www.ecsa.ngo/documents/> [Accessed 26/04/2023]

European Commission, Directorate-General for Research and Innovation (2020). "Six Recommendations for Implementation of FAIR Practice." <https://data.europa.eu/doi/10.2777/986252> [Accessed 26/04/2023]

European Commission, Directorate-General for Research and Innovation (2020). "Access to and Preservation of Scientific Information in Europe." <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6e5718ef-f179-11ea-991b-01aa75ed71a1> [Accessed 26/04/2023]

European University Association, Science Europe, European Commission – Directorate-General for Research and Innovation (2022). “Agreement on Reforming Research Assessment.” <https://coara.eu/agreement/the-agreement-full-text/> [Accessed 26/04/2023]

FORCE11, Data Citation Synthesis Group, Martone M. (ed.) (2014). “Joint Declaration of Data Citation Principles.” <https://doi.org/10.25490/a97f-egykh> [Accessed 26/04/2023]

Hicks D., Wouters, P., Waltman L., et al. (2015). “Bibliometrics: The Leiden Manifesto for Research Metrics.” *Nature* 520, 429–431. <https://doi.org/10.1038/520429a> [Accessed 26/04/2023]

InterAcademy Partnership (IAP) (2016). “Doing Global Science: A Guide to Responsible Conduct in the Global Research Enterprise.” <http://interacademycouncil.net/24026/29429.aspx> [Accessed 26/04/2023]

InterAcademy Partnership (IAP) (2022). “Combating Predatory Academic Journals and Conferences.” <https://www.interacademies.org/publication/predatory-practices-report-English> [Accessed 26/04/2023]

International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE). “Defining the Role of Authors and Contributors.” <http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html> [Accessed 26/04/2023]

Ministerial Conference on the European Research Area (2020). “Bonn Declaration on Freedom of Scientific Research.” https://www.bmbf.de/bmbf/shareddocs/downloads/files/drpf-bonner_erklaerung_en_with-signatures_maerz_2021.pdf [Accessed 26/04/2023]

Moher D., Bouter, L., Kleinert, S., Glasziou, P., Sham, M.H., Barbour, V., et al. (2020). “The Hong Kong Principles for Assessing Researchers: Fostering Research Integrity.” *PLoS Biology* e3000737. <https://doi.org/10.1371/journal.pbio.3000737> [Accessed 26/04/2023]

National Information Standards Organization (2022). CReDiT (Contributor Roles Taxonomy). <https://credit.niso.org/> [Accessed 26/04/2023]

Open Access Scholarly Publishing Association (OASPA) (2022). “Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing.” <https://oaspa.org/principles-of-transparency-and-best-practice-in-scholarly-publishing-4/> [Accessed 26/04/2023]

Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) Global Science Forum (2007). “Best Practices for Ensuring Scientific Integrity and Preventing Misconduct.” <https://www.oecd.org/sti/sci-tech/40188303.pdf> [Accessed 26/04/2023]

Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) Global Science Forum (2022). “Integrity and Security in the Global Research Ecosystem.” <https://read.oecd.org/10.1787/1c416f43-en> [Accessed 26/04/2023].

Research Data Alliance RDA (2016). “RDA/WDS Publishing Data Workflows WG Recommendations.” <http://doi.org/10.15497/RDA00004> [Accessed 26/04/2023]

Research Data Alliance RDA (2016). "Data Description Registry Interoperability WG: Interlinking Method and Specification of Cross-Platform Discovery." <http://doi.org/10.15497/RDA00003> [Accessed 26/04/2023]

Standard Operating Procedures for Research Integrity (SOPS4RI). <https://sops4ri.eu/> [Accessed 26/04/2023]

Trusted Secure Data Sharing Space (TRUST) project consortium (2018). "Global Code of Conduct for Research in Resource-Poor Settings." <https://www.globalcodeofconduct.org/> [Accessed 26/04/2023]

UK Academy of Medical Sciences (2016). "Perspectives on 'Conflicts of Interest.'" <https://acmedsci.ac.uk/file-download/41514-572ca1ddd6cca.pdf> [Accessed 26/04/2023]

UNESCO (2021). "Recommendation on Open Science." <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949.locale=en> [Accessed 26/04/2023]

Vrije Universiteit Amsterdam Research Portal, Krishma Labib (2023). "Developing Guidelines for Research Institutions - Journey towards Research Integrity." <https://research.vu.nl/en/publications/developing-guidelines-for-research-institutions-journey-towards-r> [Accessed 26/04/2023]

Wilkinson, M.D., Dumontier, M., Aalbersberg, I.J. et al. (2016). „The FAIR Guiding Principles for Scientific Data Management and Stewardship." Scientific Data 3:160018. <http://doi.org/10.1038/sdata.2016.18> [Accessed 26/04/2023]

World Conference on Research Integrity (WCRI) (2010). "Singapore Statement on Research Integrity." <https://wcrif.org/guidance/singapore-statement> [Accessed 26/04/2023]

World Conference on Research Integrity (WCRI) (2013). "Montreal Statement on Research Integrity in Cross-Boundary Research Collaborations." <https://wcrif.org/guidance/montreal-statement> [Accessed 26/04/2023]

World Conference on Research Integrity (WCRI) (2023). "Cape Town Statement on Fostering Research Integrity through Fairness and Equity." <https://www.wcrif.org/guidance/cape-town-statement> [Accessed 26/04/2023]

Priloga 2: Postopek revizije

Prvotni Evropski kodeks ravnanja za raziskovalno integriteto sta leta 2011 pripravili Zveza evropskih akademij znanosti in humanistike (ALLEA) in Evropska znanstvena fundacija (ESF). Evropski kodeks ravnanja je bil od vsega začetka zasnovan kot živ dokument, ki se bo po potrebi pregledoval in revidiral, da bi se upoštevali vedno večji pomisleki in nastajajoča področja z namenom, da bi ga lahko raziskovalna skupnost še naprej uporabljala kot okvir za dobre raziskovalne prakse.

Novo različico Evropskega kodeksa ravnanja za raziskovalno integriteto je leta 2017 pripravila zveza ALLEA. To revizijo je med drugim spodbudil razvoj dogodkov na področju financiranja evropskih raziskav in regulativnega okolja, institucionalnih pristojnosti, obveščanja in razširjanja, uporabe družbenih medijev, postopkov pregledovanja, objavljanja z odprtim dostopom, uporabe arhivov in vključevanja državljanov v raziskave. Revizija je vključevala obsežno posvetovanje med pomembnejšimi deležniki v evropskih raziskavah, tako javnimi kot zasebnimi, da bi se ustvaril občutek skupnega lastništva.

Ta dokument je revizija Evropskega kodeksa ravnanja za raziskovalno integriteto iz leta 2017. Ta izdaja vsebuje revizije, ki zagotavljajo, da Evropski kodeks ravnanja še naprej ustreza svojemu namenu in je pomemben za vse stroke in nastajajoča področja raziskav ali raziskovalnih praks. Upošteva spremembe na področju praks upravljanja podatkov, Splošno uredbo o varstvu podatkov (GDPR) ter nedavni razvoj na področju odprte znanosti in ocenjevanja raziskav. Spremembe odražajo novo zavedanje o pomenu raziskovalne kulture pri omogočanju raziskovalne integritete in izvajanju dobrih raziskovalnih praks. Odražajo tudi večjo ozaveščenost raziskovalne skupnosti o mehanizmih diskriminacije in izključevanja ter odgovornost vseh nosilcev za spodbujanje enakosti, raznolikosti in vključevanja.

Priloga 3: Seznam deležnikov

ALLEA se zahvaljuje vsem organizacijam deležnikov in projektu, ki so med postopkom posvetovanja velikodušno posredovali podrobne in pronicljive pisne povratne informacije:

- Association of Learned and Professional Society Publishers (ALPSP)
- Committee on Publication Ethics (COPE)
- Conference of European Schools for Advanced Engineering Education and Research (CESAER)
- EU-LIFE
- European Association of Research and Technology Organisations (EARTO)
- European Association of Research Managers and Administrators (EARMA)
- European Chemical Society (EuChemS)
- European Commission
- European Group on Ethics in Science and New Technologies (EGE)
- European Industrial Research Management Association (EIRMA)
- European Molecular Biology Organization (EMBO)
- European Network of Research Ethics Committees (EUREC)
- European Network of Research Integrity Offices (ENRIO)
- European Physical Society (EPS)
- European University Association (EUA)
- EuroScience
- FoodDrinkEurope
- Global Young Academy (GYA)
- HYBRIDA
- International Association of Scientific, Technical and Medical Publishers (STM)
- League of European Research Universities (LERU)
- Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA)
- Path2Integrity
- PRO-Ethics
- Responsible Open Science in Europe (ROSiE)
- Science Europe
- Standard Operating Procedures for Research Integrity (SOPs4RI)
- TechEthos
- The Guild
- UK Publishers Association
- Young European Research Universities Network (YERUN)

Podroben povzetek postopka povratnih informacij deležnikov in tega, kako je bila na tej podlagi leta 2023 opravljena revizija, je na voljo na spletni strani <https://allea.org/code-of-conduct/>.

Priloga 4: Stalna delovna skupina za znanost in etiko v okviru zveze ALLEA

Stalna delovna skupina za znanost in etiko v okviru zveze ALLEA (v nadaljevanju: stalna delovna skupina) se ukvarja s številnimi "notranjimi" (znotraj raziskovalne skupnosti) in "zunanji" (odnosi med znanostjo in družbo) vprašanji. Ker so bili etični pomisleki bistveni sestavni del pri utrjevanju združene Evrope in tudi pri ustanovitvi zveze ALLEA, je bila stalna delovna skupina vzpostavljena, da bi povezala strokovnjake z akademij iz vse Evrope in jim zagotovila platformo za redno razpravo o raziskovalni etiki in raziskovalni integriteti.

Stalna delovna skupina je v zadnjih letih razširila svoje pristojnosti in dejavnosti, da bi ustrezno izpolnjevala svoje poslanstvo skupinskega razpravljanja o temah, kot so med drugim raziskovalna integriteta, etično izobraževanje v znanosti in raziskovalnem usposabljanju, etika svetovanja na področju znanstvene politike, zaupanje v znanost, neprimerno znanstveno ravnanje in plagatorstvo.

Druge teme, ki so bile nedavno obravnavane, vključujejo etična vprašanja objavljanja z odprtim dostopom, reformo ocenjevanja raziskav ter raziskave na področju digitalnih in (bio) medicinskih tehnologij. Poleg tega skupina zagotavlja strokovno znanje za projekte Obzorje 2020 Znanost z družbo in za družbo (SwafS) in Obzorje Evropa WIDERA, ki se ukvarjajo z raziskovalno etiko in integriteto, ter podpira članstvo zveze ALLEA v projektu TechEthos, ki obravnava etiko novih in nastajajočih tehnologij z velikim družbeno-ekonomskim vplivom.

Stalna delovna skupina se redno sestaja, sklicuje pa tudi tematska srečanja v širšem okolju, običajno v partnerstvu z drugimi ustreznimi nadnacionalnimi organizacijami. Člani stalne delovne skupine so se pri uspešni izvedbi postopka revizije "Evropskega kodeksa ravnanja za raziskovalno integriteto" oprli na svojo široko mrežo strokovnjakov in ustanov.

Člani Stalne delovne skupine za znanost in etiko v okviru zveze ALLEA

Maura Hiney (predsednica) – Royal Irish Academy, **redakcijska skupina**

László Fésüs – Hungarian Academy of Sciences

Göran Hermerén – Royal Swedish Academy of Letters,
History and Antiquities, **redakcijska skupina**

Lisa Maria Herzog – Global Young Academy, **redakcijska skupina**

Anne Ruth Mackor – Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences

Anne Sophie Meincke – Austrian Academy of Sciences

Bertil Emrah Oder – Bilim Akademisi (The Science Academy, Turkey)

Deborah Oughton – Norwegian Academy of Science and Letters, **redakcijska skupina**

Roger Pfister – Swiss Academies of Arts and Sciences

Pere Puigdomènech – Royal Academy of Sciences and Arts of Barcelona, Institute for Catalan
Studies (Spain)

Michael Quante – Union of German Academies of Sciences and Humanities

Nils-Eric Sahlin – Royal Swedish Academy of Letters, History and Antiquities

Camilla Serck-Hanssen – Norwegian Academy of Science and Letters

Raivo Uibo – Estonian Academy of Sciences

Els Van Damme – Royal Academy of Sciences, Letters
and Arts of Belgium, **redakcijska skupina**

Krista Varantola – Council of Finnish Academies, **redakcijska skupina (predsednica)**

Podpora stalni delovni skupini in redakcijski skupini:

Mathijs Vleugel (sekretariat zveze ALLEA)

Več informacij o Stalni delovni skupini za znanost in etiko v okviru zveze ALLEA je na
voljo na spletni strani <https://allea.org/research-integrity-and-research-ethics/>.

ALLEA – All European Academies

ALLEA, Zveza evropskih akademij znanosti in humanistike, predstavlja več kot 50 akademij iz 40 držav EU in držav, ki niso članice EU. Zveza ALLEA od svoje ustanovitve leta 1994 v imenu svojih članic nastopa na evropskem in mednarodnem prizorišču, spodbuja znanost kot globalno javno dobrino in pospešuje znanstveno sodelovanje prek meja in strok.

Akademije so samoupravna telesa uglednih znanstvenikov z vseh področij znanstvenega raziskovanja. So edinstven človeški vir intelektualne odličnosti, izkušenj in multidisciplinarnega znanja, ki je namenjen napredku znanosti in učenosti v Evropi in svetu.

Zveza ALLEA si skupaj s svojimi članicami prizadeva izboljšati pogoje za raziskave, zagotoviti najboljše neodvisno in interdisciplinarno znanstveno svetovanje ter okrepiti vlogo znanosti v družbi. Pri tem usmerja strokovno znanje evropskih akademij v korist raziskovalne skupnosti, nosilcev odločanja in javnosti. Rezultati vključujejo znanstveno utemeljene nasvete kot odziv na teme, ki so ključne za družbo, ter dejavnosti za spodbujanje znanstvenega sodelovanja, utemeljevanja in vrednot prek vključevanja javnosti.

Zveza ALLEA je neprofitno združenje in je še naprej popolnoma neodvisna od političnih, verskih, komercialnih ali ideoloških interesov.

